

**Перетяцько Ю.М., к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту**

Чернігівський національний технологічний університет

ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ ЛІЗИНГОДАВЦЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО ОПЕРАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ

Вступ. Для прийняття управлінських рішень необхідно мати повну та достовірну інформацію, джерелом якої є звітність – зовнішня та внутрішня. Метою зовнішньої звітності є задоволення інформаційних потреб інвесторів, державних органів, громадськості; внутрішньої – працівників керівного апарату підприємства всіх рівнів управління.

Порядок складання, вимоги до змісту, форми та подання зовнішньої звітності регламентується нормативно-правовими актами України, внутрішньої - суб'єктом господарювання самостійно.

При здійсненні господарської діяльності особливу увагу, на наш погляд, слід приділити формуванню внутрішній звітності. Оскільки саме вона дає змогу отримати розгорнуту та оперативну інформацію про господарські операції, які здійснює суб'єкт господарювання, в тому числі з фінансового лізингу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий науковий внесок у розвиток та дослідження операцій фінансового лізингу зробили А.Г. Загородній, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, В.С. Лень. Предметом їх дослідження є економічні, податкові, облікові, контрольні та фінансові питання лізингових операцій. Не применшуючи значення наукових досліджень, слід відмітити, що питанням інформаційного забезпечення операцій фінансового лізингу приділено не достатня увага. Окремі питання інформаційного забезпечення лізингових операцій висвітлювалися у працях Л.М. Братчук [1, С. 128-136; 2, С. 88-93], А.Д. Коваленко [3, С. С.311-320], О.В. Кунченко [4] та Н.О. Лободи [5].

Л.М. Братчук у своїх працях [1, С. 128-136; 2, С. 88-93] досліджує шляхи удосконалення первинної та звітної інформації для сільськогосподарських підприємств в умовах оренди земельних та майнових паїв. А.Д. Коваленко зосереджує свою увагу на теоретичних основах інформації та схематично зображує механізм інформаційного забезпечення діяльності лізингової компанії. Метою статті О.В. Кунченко є вдосконалення статистичної звітності щодо лізингових операцій. Н.О. Лобода у своїй праці [5] пропонує шляхи вдосконалення чинних форм первинної документації для сільськогосподарських підприємств. Отже, дослідженні робіт [1-5] містять пропозиції щодо вдосконалення або форм первинної документації, або звітної.

Виділення не вирішених раніше частини загальної проблеми. На теоретико-методичному та практичному рівні не розглядаються питання щодо вдосконалення форм внутрішньої звітності, як інструмента, який забезпечує лізингодавців інформацією про операції фінансового лізингу.

Метою статті є розробка пропозицій щодо складання форм внутрішньої звітності для лізингодавців, які є джерелом для формування інформаційної бази у системі управління операціями фінансового лізингу.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий лізинг – комплексне поняття та трактується залежно від характеру лізингових відносин (табл. 1). При регулюванні майнових та немайнових відносин щодо фінансового лізингу слід керуватися нормами Цивільного кодексу України; під час здійснення господарської діяльності нормами Господарського кодексу України; під час справляння податків та зборів нормами Податкового кодексу України; при регулюванні економіко-правових питань нормами Закону України “Про фінансовий лізинг”; при формуванні інформації щодо операцій фінансового лізингу у фінансовій звітності нормами, які містяться у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку № 14 “Оренда”.

Таблиця 1 – Визначення поняття “Фінансовий лізинг”

Характер відносин	Назва документа	Джерело	Визначення
Цивільний	Цивільний кодекс України	[6, п.1 ст. 806]	За договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов’язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуто ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі)
Господарський	Господарський кодекс України	[7, п.1 ст. 292]	Господарська діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність (господарське відання) за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів
Податковий	Податковий кодекс України	[8, ст. 14.1.97]	Господарська операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом згідно з Податковим кодексом України і придбане або виготовлене орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов’язаних з правом користування та володіння об’єктом лізингу
Економіко-правовий	Закон України “Про фінансовий лізинг”	[9, ст. 1]	Вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов’язується набути у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі)
Бухгалтерський	Положення стандарт бухгалтерського обліку № 14 “Оренда”	[10, п. 4]	Оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов’язаних з правом користування та володіння активом

Процес управління операціями фінансового лізингу у лізингодавця умовно можна поділити на три етапи:

- 1 етап – відбір лізингових проектів;
- 2 етап - моніторинг виконання операцій фінансового лізингу;
- 3 етап – аналіз ефективності операцій фінансового лізингу.

На кожному із цих етапів лізингодавцю необхідна різна інформація, а тому вимоги до форми та змісту внутрішньої звітності буде різна.

На етапі відбору лізингових проектів лізингодавцю необхідна інформація про фінансовий стан потенційного лізингоодержувача. Для цього лізингодавець розраховує показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості тощо. Аналіз такої інформації дасть змогу оцінити фінансовий стан потенційного лізингоодержувача. З цією метою ми пропонуємо створити внутрішній звіт для оцінки фінансового стану лізингоодержувача, форма якого наведена у таблиці 2.

Таблиця 2 - Аналіз показників фінансового стану _____
(лізингоодержувача)

Показник	Нормативне значення	Період, рік		
		20xx	20xx	20xx
1	2	3	4	5
1. Аналіз майнового стану підприємства				
1.1. Коефіцієнт зносу основних засобів	зменшення			
2. Аналіз ліквідності підприємства				
2.1. Коефіцієнт покриття	> 1			
2.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6 - 0,8			
2.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	> 0 збільшення			
2.4. Чистий оборотний капітал, тис. грн.	> 0 збільшення			
3. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства				
3.1. Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	> 0,5			
3.2. Коефіцієнт фінансування	< 1 зменшення			
3.3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	> 0,1			
3.4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	> 0 збільшення			
4. Аналіз ділової активності підприємства				
4.1. Коефіцієнт оборотності активів	збільшення			

Таблиця 4 - Звіт про купівлю та передачу лізингового майна за _____ рік

Найменування лізингодержувача	Період, місяць						Усього	
	січень		...		грудень		Кількість придбаного майна	Кількість переданого майна
	Кількість придбаного майна	Кількість переданого майна	Кількість придбаного майна	Кількість переданого майна		
Усього								

Таблиця 5 - Звіт про сплату лізингових платежів за контрагентами

Найменування лізингодержувача	Лізинговий період _____					
	нарахований лізинговий платіж		отриманий лізинговий платіж		Абсолютне відхилення	
	сума, грн.	дата нарахування	сума, грн.	дата отримання	сума, грн.	кількість днів прострочення
Усього		х		х		х

На заключному етапі управління лізинговим процесом лізингодавцю доцільно проаналізувати загальний обсяг доходів та витрат, а також отриманий прибуток та рентабельність. Такий аналіз слід проводити у розрізі кожного лізингодержувача та загалом за звітний період. Форма внутрішньої звітності наведена у таблиці 6.

Таблиця 6 - Звіт про рентабельність операцій фінансового лізингу за _____ рік

Найменування лізингодержувача	Обсяг доходу, грн	Обсяг витрат, грн	Прибуток від операцій фінансового лізингу, грн	Рентабельність операцій фінансового лізингу

Висновки. Зовнішня та внутрішня звітність є джерелом інформації про господарську діяльність суб'єкта господарювання. Метою зовнішньої звітності

є надання інформації про діяльність підприємства для інвесторів, державних органів тощо. Така звітність складається у відповідності до вимог чинних нормативно-правових актів. Внутрішня звітність регламентується суб'єктом господарювання самостійно та складається для задоволення інформаційних потреб керівництва усіх рівнів управління.

З метою отримання розгорнутої та повної інформації про операції фінансового лізингу ми пропонуємо створити форми внутрішньої звітності у відповідності до етапів управління операціями фінансового лізингу.

На етапі відбору лізингових проектів лізингодавцю необхідна інформація про фінансовий стан потенційного лізингоодержувача. З цією метою, ми пропонуємо створити внутрішній звіт “Аналіз показників фінансового стану лізингоодержувача”. В цій формі будуть представлені показники майнового стану, ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності потенційного лізингоодержувача в динаміці (щонайменше за три останні періоди).

На етапі моніторингу виконання операцій фінансового лізингу пропонується створити внутрішні звіти: “Звіт про кількість та вартість укладених договорів фінансового лізингу”, “Звіт про купівлю та передачу лізингового майна за рік”, “Звіт про сплату лізингових платежів за контрагентами”. Інформація, яка міститься у пропонованих формах дасть змогу лізингодавцю планувати обсяги операцій фінансового лізингу та своєчасно здійснювати контроль щодо сплати лізингових платежів.

На етапі аналізу ефективності операцій фінансового лізингу лізингодавцю слід проаналізувати отриманий прибуток та здійснені витрати щодо операцій фінансового лізингу у розрізі лізингоодержувачів. З цією метою пропонуємо створити “Звіт про рентабельність операцій фінансового лізингу за рік”

Список використаних джерел

1. Братчук Л.М. Шляхи удосконалення звітної інформації в умовах оренди земельних і майнових паїв / Л.М. Братчук // Економіка АПК. — 2004. — № 3. — С. 128-136
2. Братчук Л.М. Шляхи удосконалення первинного обліку орендних відносин у сільськогосподарських підприємств / Л.М. Братчук // Економіка АПК. — 2003. — № 12. — С. 88-93.
3. Коваленко А.Д. Особливості інформаційного забезпечення та обліку лізингових операцій в сучасних умовах господарювання / А.Д. Коваленко // Фінанси, облік і аудит. 2011. - Випуск 18. – С. 311-320.
4. Кунченко О.В. Удосконалення статистичної звітності про обсяг лізингу в Україні [Електронний ресурс] / Кунченко О.В. – Режим доступу : <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/523/28/kunchenko.pdf>
5. Лобода Н.О. Формування інтегрованої системи первинного обліку лізингових операцій із сільськогосподарською технікою в АПК України та удосконалення якості носії інформації [Електронний ресурс] / Лобода Н.О. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/torg/2009_10/26.pdf.
6. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page13>
7. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page9>
8. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17?nreg=2755-17&find=1&text=%EВ%B3%E7%E8%ED%E3&x=8&y=6#w111>
9. Закон України “Про фінансовий лізинг” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 14 “Оренда”
України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України -
Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>